

Obsah

Předmluva	7
Svět smyslů	9
Pořadí, v jakém pes smysly používá	10
Jak dobře pes cítí?	11
Než začnete	15
Co pro začátek potřebujete?	15
Naplánujte svůj trénink	16
Jak se psi učí?	16
Vlastní trénink	20
Hledání pamlsků	25
Trénink krok za krokem	26
Samá voda – přihořívá – hoří!	31
Trénink krok za krokem	32
Vtipná finesa	34
Prohledávání terénu	35
Jednotlivé fáze prohledávání terénu	36
Několik tipů a rad k hledání v terénu	47
Hledání hraček podle jmen	51
Jednotlivé kroky tréninku	51
Jak nalézt paničce klíče – nebo cokoli jiného, co ztratila	55
Jednotlivé fáze hledání klíčů	56
Ztracený aport	65
Jednotlivé fáze ztraceného aportu	65

PACHOVÉ PRÁCE

První stopování – stopování palačinky	71
Stopování palačinky	71
Návod na palačinkové stopování	71
Přechod od sledování tahané stopy ke sledování stopy „naslepo“	77
Stopování – psi, kteří sledují naše stopy	79
Tři hlavní složky stopy	80
Výbava	81
Několik tipů a rad ke stopování	82
Stopování krok za krokem	86
Plán postupu a možné problémy	90
Úkoly pro pokročilé	92
Vyučený?	93
Rozlišování pachů	95
Co je to rozlišování pachů?	95
Výběr oznámení	97
Praktické rady	97
Trénink může začít!	98
Trénink krok za krokem	98
Cesta dál	103
Rady na konec	104
Krátce o aportování	105
Aportování krok za krokem	105
Doslov	109
Slovníček	111
O autorce	114

Předmluva

Tato kniha vznikla během let, kdy jsem přednášela po celém světě. Vyučuji jednoduché postupy nácviku pachových prací, mimo jiné i stopování a rozlišování pachů. Mezi mými žáky jsou jak běžní majitelé psů, kteří se chtějí naučit něco nového, tak profesionální cvičitelé psů či záchranáři. Často mě lidé žádali, abych o tomto tématu napsala knihu – tak tady je!

Nedílnou součástí mé práce se psy je moje láska k nim, respekt ke každému psímu jedinci, jeho potřebám, přirozené řeči těla a chování. Když se nám trénink po několika letech začne opravdu dařit, stane se, že se začneme soustředit především na výsledky a začneme tak trochu zapomínat na otázky, které bychom si měli stále klást. Kam se ztrácí naše chuť poznávat, jací psi vlastně jsou, co dělají a proč?

Já jsem zažila obnovení této dětské touhy po vědění díky zábavné, ale náročné známosti s opičkem Chicem, kterého jsem měla v Angole¹. Abych ho vůbec mohla trénovat, musela jsem pozorovat jeho chování a zjistit, co má rád, a co ne, a co způsobuje jeho různé reakce. Po pár týdnech soužití a tréninku nastala chvíle prvního velkého testu: Pustila jsem ho na volno. Mládě jako blesk vyšplhalo do vrcholků 40–50 metrů vysokých eukalyptů a zmizelo. Po chvíli jsem se nadechla a provedla svůj plán. Trénovala jsem přivolání a tahle situace ho měla prověřit. Zavolala jsem „Chico, pojď sem!“ a on z vrcholu stromu zavřískl svůj malý pozdrav a s poskakováním se vrátil zpět, aby se mu dostalo odměny v podobě jahody.

Tréninkové metody popsané v této knize nepoužívají tresty ani jiné nepřijemnosti. Raději naplánuji trénink tak, aby pes sám od sebe udělat to, co se od něho žádá. Já se jenom musím postarat o to, aby se mu to vyplatilo, protože pak to udělá i příště. Při tréninku psa se může stát spousta různých věcí a často je třeba improvizovat. Musíme proto psa bedlivě pozorovat, abychom zjistili, jak zrovna tohoto jedince přimět k tomu, aby udělat to, co chceme. Je tudíž možné, že budete muset v praxi více či

1) V Angole, a pokud vím, tak i v jiných afrických zemích, se opičí matka zastřelí, aby bylo možné chytit mládě, které se jí zoufale drží. Matka se sní a mládě prodá.

Chico a já

méně upravit postupy, které popisují. Ale nenechte se zlákat k tomu, abyste psovi pomáhali s vyřešením úlohy – raději mu dejte jinou, lehčí!

Můžete si vést poznámky o tom, co jste během tréninku dělali a jak to na psa zabíralo. Každá kapitola této knihy se dá číst sama o sobě, jako samostatný návod. Výjimkou je kapitola o stopování, která vychází z předchozí kapitoly o prvním stopování neboli stopování palačinky.

Doufám, že si vy i váš pes s touto knihou užijete spoustu zábavy!

Svět smyslů

Kdy jste naposledy cítili vodu? Moje fenka Troll cítí vodu na velkou vzdálenost. Také zvířata žijící v oblastech, kde je vody nedostatek, jako třeba v poušti, vodu cítí, jinak by tam nemohla přežít. Troll může vodu i *slyšet*, zejména pokud se jedná o zurčící potok nebo vodopád. I já mohu slyšet vodopád, ale zdaleka ne na takovou vzdálenost jako ona. Zdá se, že lidé stojící daleko a zcela nehybně jsou pro Troll neviditelní. Pro mně ne. Tím pádem se člověk Troll lehce schová tak, že se postaví za strom a stojí v klidu. Pokud se pohne, Troll ho okamžitě zaregistruje. Jednou se Troll dívala z okna a štěkala. Nikdo z nás lidí, co jsme byli v místnosti, venku nic podezřelého neviděl. Ale Troll si nedala říct, a nakonec jsme to uviděli i my. Ve svahu, asi tak 100 metrů od nás, se pohybovala mezi stromy srnka. Bez bílé skvrny na zadku by pro nás byla zcela neviditelná.

Každý majitel psa si všimne, že psí smysly jsou lepší než jeho. Ale jak hluboké jsou naše znalosti o psích smyslech? Víte, jak dobře pes vidí, cítí nebo slyší? Přemýšleli jste někdy nad tím, že váš pes v různých situacích dává přednost různým smyslům? Stejně jako my i psi vidí, cítí pachy, slyší, mají chuť a cítí dotyky. Mnoho lidí se dokonce domnívá, že psi jsou schopni komunikovat i telepaticky. V této

Psi dokážou cítit vodu, co vy?

knize se však soustředím na hry a úkony, při kterých pes využije svého čichu.

Psi se běžně používají k hledání osob zasypaných lavinou nebo ztracených v lese či na horách. Psi dokážou najít miny a spousta lidí jistě slyšela o psech nebo prasatech, která dokážou po čichu najít lanýže. Novinkou jsou psi, kteří dokážou u pacientů diagnostikovat rakovinu. Pacienta očichávají a najdou konkrétní postižené místo. Jeden můj žák z Kanady mi vyprávěl, že něco podobného se odehrávalo na Středním východě už v letech 2000–4000 př. n. l. Tehdy existovaly léčebné kláštery, v nichž žili kněží, diagnostičtí psi a chirurgové, a žádná operace nebyla provedena, dokud pes přesně neoznačil konkrétní část těla. Později tyto kláštery zanikly a znalosti zmizely.

Někteří mí známí naučili své psy hledat v lese lišky (houby), jiní zase naučili svého psa, aby se vrátil tam, kde byli na procházce, a přinesl něco, co na tom místě „zapomněli“. Hodně psů umí také najít v hromadě klíčů klíče od auta, jímž se svým majitelem cestují.

Jedna slepá dáma, která chodí na procházku kolem mého domu, mi vyprávěla, že její slepecký pes jí občas nedovolil opustit pohovku. Po pár opakováních jí došlo, že se tak vždy stalo těsně předtím, než dostala epileptický záchvat. Dáma zavolala do školy pro slepecké psy a ptala se, jak to psa naučili, ale ti vůbec nechápali, o čem hovoří – pes se to prostě naučil sám. Existuje spousta podobných příkladů toho, co je pes schopen se naučit. Mojí zkušeností je, že jediné omezení toho, k čemu se dá psí čich využít, je pouze v nás, lidech. Co dělá váš pes, aby vám udělal radost? A co děláte vy proto, abyste ho uspokojili?

Pořadí, v jakém pes smyslně používá

Když pracujeme se psy, hodí se nezapomínat na to, co pes zdědil od vlka. Většinu instinktů a hodně svého chování si psi zachovali ještě z dob, kdy byli divočí. Divoký pes (nebo vlk) se snaží přežít, tedy sehnat co nejvíc bílkovin a zároveň na jejich sehnání nevynakládat zbytečné množství energie.

Stejně jako lidé se pes orientuje nejdříve podle zraku. Vedle toho hodně spoléhá i na svůj velmi dobře vyvinutý čich. Přesto však není čich pro hladového psa tím nejdůležitějším nástrojem k nalezení potravy. „Nejlevnější“ jídlo je to, které je nejbližší, a tím pádem v dohledu. Pokud divoký

Pes se orientuje především podle zraku. Až pak následuje sluch a nakonec čich.

pes nebo vlk nevidí nic požitelného, pokusí se možnou kořist zaslechnout. Až když ani jeden z těchto dvou smyslů nevede ke kýženému výsledku, zapojí čich. První, co v takovém případě udělá, je větření proti větru. Pokud ani tento pokus nevede k výsledku, přiloží vlk nos k zemi. Na toto pamatujte při plánování tréninku. Pokud si přejete, aby pes vyřešil úlohu nosem, musíte zamezit tomu, aby ji mohl vyřešit zrakem nebo sluchem! Hodně nedočkavých trenérů naráží na to, že pes svůj cíl vidí nebo slyší, což ho odvádí od práce nosem.

Jak dobře pes cítí?

Často slychávám historky o psech, kteří poznají, že někde v okolí začala hárat fenka. Pokud fena bydlí v sousedství, není těžké tomu uvěřit, jenže ona často přebývá velmi daleko, a přesto Rambo vysedává na verandě, celé večery vyje a odmítá cokoli jíst.

Laboratorní pokusy, provedené společností Mechem v Jižní Africe, dokazují, že čich psa je schopen rozpoznat molekuly v tak nízké koncentraci jako je 10^{-18} . Ano, když jsem to slyšela, nedokázala jsem si představit,

PACHOVÉ PRÁCE

Dobře odvedená práce

co to znamená. Badatel, který mi to pověděl, mi to trpělivě vysvětlil: trénovaný pes dokáže najít dvě zrnka písku na pláži, která je 500 m dlouhá, 50 m široká a 50 cm hluboká. Psi, které jsem trénovala v Angole, dokázali najít miny 20 cm pod zemí, které tam byly nastraženy před více než deseti lety. Kolega mi vyprávěl o psovi, který označil minu zakopanou 30 m od místa, kde se pes nacházel. A přesto nás překvapuje, že Rambo zneklidní, když fenka žijící čtyři kilometry od nás hárá...

Je jednoduché si představit, že vlk (pes) rozezná stopu losa od stopy zajíce, lišky nebo jiného vlka (psa). A podle své aktuální motivace si vybere, jakou stopu bude následovat. Pokud je sám a má hlad, jistě bude následovat stopu zajíce. Pokud má hlad a může mu s lovem někdo pomoci, může si vybrat losa. Pokud je najedený a chybí mu společnost, možná půjde za druhým psem. Pokud je najedený a spokojený, možná neudělá nic!

Ale co to má společného s našimi domácími psy? Jídlo jim servírujeme, aniž by se museli namáhat nebo vystavovat nebezpečí. Na procházkách mohou očuchávat své okolí, jak chtějí. Nestačí to? Ne, v mnoha případech to nestačí. Většina psů netrpí nedostatkem procházek, pohybu nebo tréninku, ale nedostatkem stimulace svých přirozených schopností. Většina tréninků, které s našimi psy podnikáme, je o rychlosti, pohybu, preciznosti a kontrole, ale obsahuje jen málo klidu a soustředění.

Hodně absolventů mých kurzů pachových prací mi později řeklo, že spolupráce s jejich psem se zlepšila a vztah mezi nimi se tréninkem psova čichu prohloubil. V mnoha případech je následně patrné zlepše-

ní výsledků v jiných psích sportech, jako například v obedienci. Tento fenomén lze vysvětlit pojmem „situační vedení“. Ve stručnosti jde o to, že ten, kdo má vlastnosti nutné k vyřešení určité situace, má vedení po dobu jejího trvání. Takový způsob řízení je dynamický a nesouvisí s tím, kdo nese celkovou zodpovědnost nebo kdo odpovídá za vedení podniku či smečky. Tento systém očividně stimuluje všechny členy organizace (smečky) k co nejlepšímu výkonu a spolupráci.

Ale k čemu *my* vlastně využíváme psí čich? Při cestách do zahraničí si můžeme na hranicích povšimnout psů hledajících jídlo, narkotika nebo výbušniny. V poslední době se psi začali používat k označení místa, na němž se nacházelo mrtvé tělo. V Německu a Nizozemí soudy již řadu let akceptují identifikaci pachatele psem, který označí jeho pach na věcech nalezených na místě činu.

Díky své práci trenérky psů hledajících miny jsem se seznámila se systémem, v němž psi analyzují vzorky vzduchu odebrané z venkovských cest, kontejnerů nebo aut a určují, zda obsahují stopy po minách, výbušninách, narkotikách, slonovině nebo rohovině nosorožců. Alergické osoby mohou používat své psy ke kontrole toho, zda pokrm neobsahuje potravinu, kterou nesmí požít.

Vlastně to vypadá, že jediné hranice toho, k čemu lze psí nos použít, jsou jenom v našich hlavách: prostě úplně nerozumíme tomu, jak fantastický nástroj to je, a tím pádem ho nevyužíváme naplno! Možná si říkáte: Můj malý Alík přece nebude hledat miny nebo hledat kontraband na státních hranicích, tak proč bychom se tím měli zabývat? Protože jak vy, tak Alík se můžete nácvikem některých úkolů pro jeho nos dobře bavit a následně je používat v každodenním životě. Do této knihy jsem vybrala několik úkolů pro vás a vašeho psa. Některé jsou jednoduché a dají se nacvičit doma nebo v zahradě, jiné jsou složitější. Cílem mi bylo najít něco pro každého. Možná se po vyzkoušení pár základních úkolů pustíte i do těch složitějších.

Než začnete

Co pro začátek potřebujete?

Hodně lidí si myslí, že pro trénink psa je nejdůležitější, aby pes splňoval určité předpoklady. S tím až tak úplně nesouhlasím. Nejdříve totiž musíte určité předpoklady splňovat vy: musíte mít dostatek trpělivosti, musíte být dostatečně systematictí a hlavně musíte mít chuť dostat se k cíli.

Trénink psa je zábava, ale jen málokdy se při něm stane, že postupujete bez jakýchkoli problémů stále vpřed. Musíte počítat s tím, že čas od času ustrnete na mrtvém bodě nebo že se vám nebude dařit. Pokud vy splňujete nutné předpoklady, vhodného psa najdete vždycky. Při mých tréninkových metodách není psovi způsobována bolest, není ovládán prostřednictvím strachu nebo jiných nepříjemných pocitů. Jinými slovy, mé metody jsou zcela neškodné.

Pokud váš pes není nemocný nebo nemá nějaké zranění, které ho omezuje, můžete ho v podstatě naučit cokoli. Ne všichni absolvují výcvik na výbornou, ale všichni se mohou něco naučit. Přizpůsobte svá očekávání a požadavky na kvalitu a rychlost provedení úkolu plemeni (typu), velikosti, věku, fyzickým možnostem a zdraví svého psa.

K tréninku potřebujete:

- *trpělivost, systematicčnost a motivaci dosáhnout cíle*
- *hodně lásky a dobré nálady*
- *psa*
- *vědomosti o tomto konkrétním psu: jak se učí, co ho těší, jaká má omezení s ohledem na zdraví, psychiku, věk, fyzický stav atd.*
- *vynikající pamlsky*
- *hračky*
- *postroj*
- *k některým cvikům krátké nebo dlouhé vodítko*
- *předměty, které lze hledat za pomoci rozlišování pachů (k podrobnostem se ještě vrátíme)*

Naplánujte svůj trénink

Pamatujte, že první stopování, první hledání hašíše, první dohledávání zraněných zvířat nebo první hledání hub je pro vašeho psa ta nejdůležitější pachová práce ze všech! První splnění určitého úkolu určuje, jakým způsobem bude váš pes reagovat, až se příště ocitne v podobné situaci. Nikdy nezačínajte trénink, aniž byste si pořádně promysleli, jaký máte plán.

Pokud nemáte pořádný plán, je lepší trénink odložit na později a raději jít se psem na příjemnou procházku.

Jeden lovec losů mi vyprávěl, že mladý pes, jehož prvním úlovkem byla losice, dává už navždycky přednost zase jenom losicím, a ne mládatům nebo losím samcům. Totéž platí, pokud je prvním úlovkem mládě nebo samec.

Jak se psi učí?

Asociace

Psi se učí asociací. To znamená, že spojí to, co se děje, s něčím jiným. I my používáme asociaci. Když vidím katalog cestovní kanceláře, okamžitě začnu myslet na dovolenou, na které jsem byla nebo na kterou si přeji jet. Pokud vidím, jak někdo uchopí klíče od auta, napadne mne, že někam pojedou. Podobně to je i se psy. Hodně psů dokáže rozeznat, jakou bundu si oblékáte do práce a jakou na procházku s ním. Naučili se to asociací podle činností, které v té bundě provádíte. Dost psů se naučí, co znamenají jednotlivá slova, aniž bychom je to museli učit, např. slova jako „ven“ nebo „jídlo“. Když psa učím nový cvik, například „sedni“, vědomě používám asociaci: Držím pamlsky před nosem psa tak, aby na něj nedosáhl. V okamžiku, kdy si sedá, dostane pamlsky. Po několika opakováních si pes asociuje pamlsky před nosem se sednutím.

Ve svém tréninku používám výhradně pozitivní metody. Pes se mnou pracuje, protože si to přeje. Ale mohu odstranit odměnu (negativní trest), pokud pes nevykoná cvik správně nebo se o to vůbec nepokusí. Odborně se tato metoda nazývá *pozitivní posílení* (když pes dostane něco, co má rád) a *negativní trest* (když pes ztratí něco, co má rád).

Slovo „ne“ nebo jiné druhy negativní reakce jsou při tréninku psa chybou, ať už se jedná o trénink cirkusových kousků, poslušnosti, hledání bomb nebo agility.

Po tréninku stopování dostává bernardýn za odměnu celou kuře.

Když řeknete „ne“, škubnete vodítkem nebo psa korigujete podobným způsobem, budíte v něm negativní pocity. Vjemy spojené s negativními pocity se pes učí rychleji než ty, které má spojené s pocity pozitivními, takže to, že ho v příštím okamžiku pochválíte, pokud to napodruhé provede správně, vám při náviku nijak nepomáhá.

Motivace

Abyste si zajistili neustálou ochotu psa pro vás pracovat, je důležité, aby měl dostatek motivace provádět to, co si přejete. Správné motivace dosáhnete tím, že ho budete odměňovat správně, ve správném množství a ve správný okamžik. Na první pohled to vypadá jednoduše, ale v praxi to může být obtížnější, než se zdá.

Někdy musí být odměnou to, co má pes ze všeho na světě nejraději, jindy není potřeba nic jiného než vaše pochvala. Musíte se sami naučit, jak je třeba odměňovat konkrétní výkony. Sama mám jednoduché pravidlo. Za běžné výkony dostane pes běžnou odměnu, ale za výkon, kterým mě překvapí, dostane tu nejlepší. Výkony očekávané odměňuji třeba jenom pochvalou. Nezapomeňte také udržovat svou vlastní motivaci: pokud chcete v tréninku postupovat vpřed, musíte vy i pes dostávat takové odměny, které za tu námahu stojí!

Pamlsek jako odměna a posilovač

Pokud psa učím něco úplně nového, používám jako odměnu pamlsky. Dospělá divoká zvířata se v podstatě namáhají proto, aby si sehnala jídlo, jinými slovy proto, aby přežila. Pamlsky při tréninku mají být malé, šťavnaté a čerstvé, aby dobře chutnaly a dobře se polykaly. Nechci, aby pes musel hledat po zemi drobyk piškotů, zatímco já čekám na pokračování

PACHOVÉ PRÁCE

tréninku. Také nerada používám jako odměnu míček, u kterého je možnost, že s ním pes zmizí a nevrátí se. Odměňování hračkami trvá při zaučování dlouho a soustředění se přesouvá od tréninku ke hře. Navíc to vždy končí něčím „negativním“, totiž tím, že se hračka musí psovi odebrat, ať už příkazem nebo silou.

Sedm divů světa

Víte, co má váš pes opravdu rád? Vybavuji si historku o trénování ledního medvěda, který miloval rozinky. Znáám labradora, který zbožňuje okurky. Ale většina psů dává přednost něčemu od řezníka, případně rybě nebo sýru. Abyste zjistili, čemu dává váš pes přednost, můžete do jedné ruky dát kus jater a do druhé kus kuřete. Zavřete dlaně, držte ruce kus od sebe a nechte psa ruce očichat, aby zjistil, co držíte. Takhle poznáte, kterou dlaň se váš pes pokusí rozevřít. Třeba tu s kuřetem – v tom případě má raději kuře než játra. Zapište si výsledek a pokračujte tím, že porovnáte kuře se sýrem, párkem, rybou atd. Výsledkem bude seznam pamlsků seřazených podle toho, jak moc je má váš pes rád – sedm malých divů světa vašeho psa. Převážná většina psů, kterých jsem se tímto způsobem „zeptala“, mi odpověděla, že dávají přednost čerstvým potravinám před sušenými pamlsky.

Variabilní posílení

Vedle obměňování pamlsků používám ještě variabilní posilování. Jednoduše řečeno to znamená, že pes nikdy předem neví, zda se mu dostane odměny. Recept je následující – ze začátku, pokud pes cvičení ještě zcela neovládá, dostane pamlska za každé úspěšné provedení cviku. Když ho začne zvládat lépe, odměňuji ho jenom za každý druhý úspěšný pokus, a když se mu cvik začne opravdu dařit, odměňuji ho za každé třetí až osmé úspěšné provedení – to je variabilní posílení. A takto postupuji po celou dobu výcviku. Cílem je, aby pes nikdy nevěděl, zda něco dostane nebo co dostane, protože pak bude neustále napnutý, asi jako my lidé při sázení Sportky.

Jackpot

Pokaždé, když váš pes dokáže něco obzvlášť povedeného, můžete ho odměnit jackpotem. Dělam to tak, že v ruce držím 5–6 pamlsků. Pokud

Tan je ve svém živlu při zaslouženém jackpotu.

nastane v tréninku průlom, hodím psovi jako jackpot všechny pamlsky najednou. Jackpot můžou být i jiné věci. Pokud trénujete s pamlsky, může být pro vašeho psa jackpotem míček nebo pískající hračka. Nebo možnost dělat si, co chce. Hledač min, labrador Tan, miloval dovádění ve vodě, byl to pro něj ten nejlepší jackpot, jaký si dokázal představit. Jednou se můj pes vrátil na přivolání, aniž bych to vůbec čekala (honil kočku, pokud se dobře pamatuji), a já u sebe neměla ani míček ani pamlsek, tak jsem z nouze začala dělat šaškoviny: skočila jsem do vřesu, chválila ho a mazlila se s ním – a fungovalo to! Jinými slovy, jackpot je zvlášť velká odměna, která se dává jenom za zvlášť velké výsledky. Pokud ho používáte příliš často, přestane fungovat.

Bernardýn na stopě

Shaping a kliktrénink

Až se v této knize dostanete k popisům nácviku jednotlivých úkolů, zjistíte, že používám metody, které se podobají shapingu. Většina trenérů, kteří dnes praktikují shaping, používá klikr. O shapingu a tréninku s klikrem se už napsala řada knih a pořádá se i hodně kurzů s touto tematikou. Moje osobní zkušenost je, že se kliktrénink hodí k nacvičení velké škály různých úkolů, a to u většiny psů. Cílem této knihy však není učit vás kliktréninku. Hodně úkolů v této knize lze trénovat jak s klikrem, tak jenom s odměnou v podobě pochvaly. Výsledek bude stejný! Pokud kliktrénink neovládáte, nacvičte si ho nejdříve na nějakém cirkusovém kousku, než se pustíte do něčeho jiného. Doporučuji vám absolvovat příslušný kurz nebo si přečíst vhodnou literaturu, než se do toho pustíte na vlastní pěst.

Vlastní trénink

Při tréninku vždy pamatujte na to, že je dobré to s ním nepřehánět. Neopakujte cviky milionkrát. Zlatá střední cesta, které se já osobně držím, je, že při zaučování nových cviků opakují nejvýš pětkrát. Pak následuje malá přestávka, a až po ní cvik znovu jednou až pětkrát zopakují. Přestávka může trvat třeba jen pět vteřin. Pokusili jste se o konkrétní cvik pětkrát a bezúspěšně? Psa i přesto odměňte (za trpělivost) a pak přemýšlejte, proč se vám nedařilo: příliš mnoho rušivých elementů v okolí, pes je nemocný, najedený nebo unavený, vy jste našťvaný/á nebo je úkol příliš náročný.

Pokud pes splní úkol perfektně hned na první pokus, odměňte ho jackpotem a dejte si malou přestávku.

Trénink vždy zakončete tou nejlepší odměnou, jakou od vás může pes očekávat. To vytvoří dobrou atmosféru a vyvolá to v psovi pozitivní asociaci, která povede k tomu, že se bude těšit na další trénink.

Pokaždé, když provedete tři až pět tréninkových úseků (s jedním až pěti opakováními v každém úseku), dejte si delší přestávku, pět až deset minut nebo i déle, třeba i několik hodin či dnů. Při určení toho, jak dlouhá má přestávka být a jak často je třeba si ji dopřát, musíte vycházet z povahy svého psa a fyzické nebo mentální náročnosti cviku, který zrovna trénujete. Naučte se rozpoznat okamžik, kdy váš pes začíná být unavený. Ideální je skončit *předtím*, než začne zájem vašeho psa opadávat.

Během jednoho dne můžete provést hodně tréninkových úseků, jenom si musíte dávat pozor na to, abyste ve správnou dobu udělali přestávku. Je vaší odpovědností naplánovat to tak, aby váš pes uspěl!

Přestávka

Možná je trochu paradoxní uvést knihu o tréninku psů kapitolou o přestávkách. Děláním to proto, že jsem zjistila, jak důležité jsou právě přestávky pro učení psa. Účelem přestávky je odpočinek, úplné vypnutí, strávení toho, co jsme se právě naučili, a příprava na další úkoly. Proto je důležité vědět, jak má vaše přestávka vypadat, aby měla na vašeho psa tento účinek. Každý pes je jiný. Hodně psů si v pohodě odpočine v autě. Jiní se začnou chovat hystericky, když je v autě necháte o samotě, nebo mají pocit, že musejí auto „hlídat“, a jsou proto celou dobu v pozoru.

Na kurzech často vídám, že majitelé využívají přestávky k nácviku něčeho jiného, například poslušnosti, různých kousků nebo překážek agility. To je bohužel špatný nápad. Trénování něčeho jiného odvede pozornost vašeho psa od hlavního výcviku a nahradí psovy vzpomínky na původní trénink informacemi o tréninku přestávkovém. Další chybou, kterou majitelé často o přestávkách v dobré víře dělají, je, že nechají psa, aby si hrál s ostatními nebo volně pobíhal kolem. Pro některé psy to v určitých situacích může být naprosto v pořádku, ale rozhodně to neplatí vždy, všude a pro každého. Podle mne je nejlepší jít se psem na vodítku na malou procházku a nechat ho, aby očichával, co se mu zachce. Pokud byl trénink dlouhý a cvik složitý, může být dobrým řešením dovolit psovi, aby se trochu proběhl.

Často platí, že byste měli udělat přestávku dříve, než si myslíte. Po přestávce by měl trénink zase pokračovat dál, a aby se psovi do toho pokračování chtělo, měl by blok cvičení před přestávkou končit úspěšným provedením cviku, aby psovi zůstala v hlavě pozitivní vzpomínka. Může se stát, že pes úkon provede na první pokus. No tak ho odměňte, udělejte si krátkou přestávku a začněte znovu trénovat stejný cvik. Krátká přestávka může trvat 20 vteřin nebo i víc. Dlouhá přestávka může trvat deset minut, půl hodiny nebo ještě déle, podle toho, co trénujete a jak moc je pes unavený. Často si při výcviku říkáme: „Teď nám to jde, to je paráda, tak ještě jednou!“, a pak se to pokazí. Přestaňte včas! Když psův (či váš) zájem o trénink začne upadat, znamená to, že jste si měli udělat přestávku už dávno.

Zasloužená přestávka po únavném tréninku.

Přechod do další fáze tréninku

Zlatým pravidlem by mělo být, že před přechodem do další fáze tréninku musíme být úspěšní v 80 % opakování cviku. Kdysi jsem se učila, že je třeba každý úkon zopakovat 80x–100x, než se ho pes naučí. Teď už jsme naštěstí moudřejší – u takto pomalého postupu se psi totiž musí šíleně nudit nebo jsou frustrovaní. Pro některé psy, kteří se učí rychle, je i pravidlo o 80% úspěšnosti příliš pomalé, protože abychom mohli hovořit o 80 procentech, musíme úkon zopakovat alespoň pětkrát, a já přitom viděla psy, kteří cvik pochopí po prvním nebo druhém opakování a zcela ztratí zájem, pokud ho opakujeme vícekrát. Pokud v případě těchto psů požadavky naopak zvýšíme, zvýší se i jejich zájem o trénink.

Najděte rovnováhu mezi tím, co představuje ideální rychlost pokroku pro vás a co pro vašeho psa. Vyhnete se tím mnoha zbytečným frustracím a zůstane vám jenom zábava.

- *Nejběžnější příčinou problémů při tréninku je, že postupujete příliš rychle.*
- *Druhou nejběžnější příčinou je, že postupujete příliš pomalu.*

I v případě, že váš pes ke stáří onemocní nebo se stane méně pohyblivým, pachové práce zůstanou dobrou alternativou, jak ho rozumně zaměstnat.

Povel, nebo signál?

Při práci se psy nerada používám slovo „povel“. Anglické slovo „cue“¹ je daleko příjemnější. Proto používám slovo „signál“, které ve mně nevbuzuje představu požadavku, ale pozvání ke spolupráci nebo signál k započetí práce.

1) narážka, podnět